СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 271. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 20-го ЛИСТОПАДА 1951. No. 271. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 20, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ЧЕРВОНІ В КОРЕЇ ДІСТАЛИ ОДИН ДЕНЬ ДО НАДУМИ В СПРАВІ ПЕРЕМИР'Я

АЛІЯНТИ ВИДВИГНУЛИ НОВУ ПРОПОЗИЦІЮ. — МОЖЛИВІСТЬ ШВИДКОГО ВИРІШЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ.

Токіо, 19. листопада. — Комуністичні делеґати на мирових переговорах в Кореї сьогодні просили і дістали один день часу на „більш зріле простудіювання" нових аліянтських пропозицій щодо перемир'я впродовж найближчих 30 днів. Аліянти на сьогоднішній зустрічі з червоними погодились відбути чергову зустріч в найближчу середу, коли то комуністи мали б дати конкретну відповідь. В аліянтських колах вважається, що переговори в Кореї ще ніколи досі не були так близько свого кінцевого вирішення, як вони є сьогодні. Аліянти видвигнули свою нову пропозицію минулої суботи і вона має чотири головні пункти: 1. Обі сторони, аліянти і червоні, „потверджують свою згоду, що воєнні дії на фронті мають продовжуватися аж до кінцевого підписання перемир'я; — 2. Обі сторони погодяться, що теперішня фронтова лінія, визначена спільною військовою комісією, має становити тимчасову військову демаркаційну лінію. Аліянтські і комуністичні війська мають відступити на два кілометри по обох боках зі своїх теперішніх позицій, щоб в той спосіб виключити можливість припадкових сутичок. — Найголовніші є третя і четверта точки, в яких аліянти пропонують, щоби обі сторони „погодилися, що згадана демаркаційна лінія і демілітаризована зона, базовані на теперішній фронтовій лінії, повинні залишитися в силі в договорі про перемир'я, якщо воно буде підписане впродовж найближчих 30 днів після прийняття цеї умови двома делеґаціями на пленарній сесії". — Це значить, що аліянти погоджуються на встановлення вже передумови перемир'я, але під умовою, що це перемир'я буде в подробицях узгіднене і підписане впродовж найближчих 30 днів. В тому часі, мали б бути встановлені інші передумови, зокрема щодо воєнних полонених, щодо ґарантій проти відновлення аґресії іт. п. Вчора комуністи мали дати свою відповідь на ці пропозиції і від неї залежатиме дальша доля переговорів. Сьогодні термін цеї відповіді продовжено до середи і від неї залежатиме мир або дальша війна в Кореї.

АМЕРИКА ВЕДЕ ПЕРЕД В РОЗВИТКУ РАКЕТНИХ ЛІТАКІВ

Ню Йорк, 18 листопада. — Злучені Держави мають тепер наймогутніші і найпридатніші летунські машини в світі, а впродовж останніх п'яти років зробили більший поступ ніж Британія або Росія в продукції ракетних літаків. Таку думку висловили три з-поміж найбільш досвідчених знавців американського літунського діла на конференції в готелі Барклі. Це такі знавці: Фредерік Б. Ренчер, предсідник ради директорів Юнайтед Еркрафт Корпорейшен,, Г. Мансфілд Горнер, президент цієї самої корпорації й Лінард С. Гобс, її віцепрезидент. Вони всі три заступають окремі ділянки при виробі літаків. На конференції обговорювано російські ракетові боєві літаки, які появилися в Кореї. Згадані знавці стверджують, що ці літаки, зі скороченою назвою МІГ, це переловлені в 1946 р. від британців літаки з назвою Нен, удосконалені на російський лад. Після того, як такий літак упав на американськім боці в Кореї, пострілений американськими літунами, його точно розібрали американські механіки, а згадані три знавці кажуть, що „ми поступили вперед з будовою таких літаків принаймні так далеко, як Росіяни". Ренчлер, Горн і Гобс виявляють, що під час другої світової війни британці випередили цілий світ у виробі центрифуґального типу ракетної літунської машини, одначе тепер американці випередили і в цій справі інші нації. Тому американські знавці остерігають загал від різних заяв про відсталість американських літаків, як боєвих так і торговельних і заявляють, що в Америці вдосконалено тепер тип ракетної літунської машини з осею, яка має більшу силу в леті, зуживає менше топлива і надається краще до боєвого чи іншого вжитку, ніж центрифуґальні машини.

ЗАХІДНІ ВЕЛИКОДЕРЖАВИ УТОЧНИЛИ ПЛЯН РОЗЗБРОЄННЯ

Париж. Представники Злучених Держав, Британії і Франції передали Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй детальний плян своєї пропозиції відносно міжнародного роззброєння, включно із забороною атомової зброї. Передані пропозиції переконують, що західні великодержави зголосили свою резолюцію не як пропаґандивний проти - арґумент в дипломатичній грі зі Совєтами, але що вони справді вірять в можливість досягнення міжнародного миру таким шляхом і готові по ньому піти. Загальну резолюцію в цій справі, базовану на виголошених президентом Труманом думках і засадах, зголосив державний секретар Дін Ачесон в імені Злучених Держав, Британії і Франції на відкритті сесії Генеральної Асамблеї. Тепер передано в цій самій справі детальний плян, головним пунктом в якому є пропозиція створити окреме тіло—Комісію Роззброєння, що була б підпорядкована Раді Безпеки, складалася б з членів цеї Ради та представника Канади, і була б головним екзекутивним органом в поступовому встановленні міжнародної контролі зброєнь, а дальше й в переведенні загального роззброєння, що західні аліянти вважають за головну передумову миру.

СОВЄТСЬКА НОТА В СПРАВІ ТРІЄСТУ — ЦЕ „ДИВЕРСІЯ"

Вашинґтон. — Американські дипломатичні урядовці переглянули останню московську ноту в справі Трієсту, вислану до Злучених Держав, Франції, Великобританії з закидами, що вони не дотримують миру з Італією. Урядовці шукають причини нового совєтського дипломатичного кроку в цій справі і приходять до висновку, що тут ідеться про відвернення уваги світу від останнього випаду Вишинського в Парижі, де він висміяв змагання згаданих трьох держав до обмеження зброєнь під контролею Об'єднаних Націй. Нову совєтську ноту передав був у Москві заступник міністра закордонних справ Андрій Громико амбасадорам Франції й Британії й завідателеві американської амбасади.

АЛІЯНТИ ЗНИЩИЛИ 11 ВОРОЖИХ ЛІТАКІВ НА ЗЕМЛІ В КОРЕЇ

Токіо. — Аліянтські літаки вчора вперше за ввесь час війни заскочили на аеродромі в Північній Кореї ворожі літаки та знищили одинадцять з них. Сім інших ворожих літаків — знищено в повітряних боях, — так, що вчора ворожа авіяція віднесла найбільші втрати. Ворожі літаки заскочено на аеродромі в Уіджу, в безпосередньому віддаленні від манджурського кордону на ріці Ялу. Атаку виконано два дні після того, як аліянти дістали повідомлення, що ворожа авіяція вперше почала користуватися аеродромом на північно-корейській території, замість дотеперішніх „протегованих баз" в Манджурії. Нищівну атаку на ворожі літаки на цьому аеродромі виконали тільки два аліянтські літаки. Теж на сухопутньому фронті аліянтські війська на поодиноких секторах перейшли до протинаступу, відбиваючи від ворога втрачений в попередніх двох днях терен та здобуваючи ще коло 3-х миль нової території. Цим разом аліянтські фронтові війська мали сильну піддержку з боку авіяції, яка, крім участи у фронтових боях, виконала ще понад 650 місій на воєнні об'єкти у ворожому запіллі.

КОМУНІСТИЧНЕ НАРОДОВБИВСТВО В КОРЕЇ ПОПОВНЕНЕ З НАКАЗУ КОМАНДУВАННЯ

Токіо. — Шеф правного відділу в штабі Восьмої Армії, — полк. Джеймс М. Генлі, який кілька днів тому проголосив грізні вістки про масовий злочин народовбивства, доконаний комуністами в Кореї над безборонними аліянтськими полоненими і захопленими південно-корейськими цивільними інтернованими, вияснив вчора, що ці злочини були поповнені виразно з наказу комуністичного командування. — Полк. Генлі заявив, що на війні можуть трапитися випадки злочинного вбивства, поповненого одиницями в хвилевому настрою, але це були б тільки припадкові злочини, а не такі масові і так пляново переведені, як ці, про які мова. Вже раніше були непотверджені повідомлення, що китайські і корейські комуністи вбивають аліянтських полонених з доручення своїх комуно-російських „соратників". Конґресмен Рей Дж. Медден, демократ з Індіяни, заповів, що він на черговій сесії Конґресу в січні наступного року домагатиметься конґресового прослідження справи комуністичного народовбивства над аліянтськими полоненими в Кореї.

КАТОЛИЦЬКІ ЄПИСКОПИ ГАНЯТЬ МОРАЛЬНИЙ РОЗКЛАД

Вашинґтон. — католицькі єпископи Злучених Держав, зібрані на річних нарадах виконавчого комітету Краєвої Католицької Конференції Добродійности зганили недостачу моральности в теперішньому уряді і видали заклик до привернення прилюдного довір'я для вибраних урядовців, щоб надати „значення і гідности" політичному житті. Серед 13 зібраних єпископів були два американські кардинали, а саме Семюел Стріч з Шікаґо і Франсіс Спелман з Ню Йорку. Іменем усього американського католицького єпископату члени Виконавчого Комітету звернули увагу „на сполохливу рівнобіжність" між теперішньою моральною кризою і тією кризою, що колись зруйнувала римську імперію. Хоча варварство загрожує Америці ззовні, то внутрі появився моральний занепад, який може призвести до щезнення нації, остерігають єпископи. Особливо звертають на себе вислови в осторозі: нечесність, очорнювання і знеславлювання характеру, оце засоби в прилюдному житті, які в дійсності становлять „правдиві поламання Божих заповідей".

ЯПОНІЯ РАТИФІКУВАЛА МИРОВИЙ ДОГОВІР

Токіо. Японський уряд закінчив вчора акцію в справі ратифікації підписаного в Сан Франсіско мирового договору та рівночасно договору безпеки із Злученими Державами. Ратифікацію мирового договору ухвалив парлямент більшістю 174 голосів проти 45; голосування в справі ратифікації договору безпеки, який дозволяє на перебування американських військ на японській території та дає Злученим Державам право на вдержування в Японії своїх військових баз, було 147 за і 76 проти. Формальне завершення ратифікації договору вимагає ще підпису імператора Гірогіто, якому вже передано текст договору та який підпише його врочисто в найближчих днях. Договір увійде в силу, правдоподібно, вже з початком наступного тижня. В парляменті тільки соціялісти та ліві партії голосували проти ратифікації договорів.

КАТОЛИЦЬКИЙ ЄПИСКОПАТ АМЕРИКИ ЗГАДУЄ ПРО МУЧЕНИЦТВО ЦЕРКВИ НА УКРАЇНІ

Вашинґтон, 18 листопада. — на кінцевому засіданні виконавчого комітету Краєвої Католицької Конференції Добродійности, що відбулося в будинку Католицького Університету Америки, ухвалено резолюцію від імени усієї американської католицької єрархії, у якій висловлено „безмежний подив і співчуття" для духівництва і світських людей, які, не зважаючи на переслідування в країнах під комуністичною владою „одверто визнали свою вірність Богу, Христові, церкві й спільним ідеям цивілізованого людства". Водночас католицькі провідники висловили жаль над „байдужістю так званих християнських урядів супроти тих жахливих переслідувань". В резолюції сказано також, що єпископи „вражені нездібністю релігійно індиферентної преси поінформувати публіку про факти з з переслідування. Резолюція кінчиться вичисленням країн, у яких відбуваються переслідування: „Тепер вичисляємо спис країн, у яких шаліє переслідування церкви: Росія, Україна, Югославія, Угорщина, Румунія, Болгарія, Альбанія, Східня Австрія, Чехословиччина, Польща, Латвія, Естонія, Литва, Східня Німеччина, Монголія, Китай і Північна Корея".

ВІДНОСИНИ В НАДБЕРЕЖНІМ ФРОНТІ ПІД СУДОВИМ СЛІДСТВОМ

Ню Йорк. — Велика судейська лава, яка прослідкує ракетірство серед поліційних і міських урядовців, дістала від судді Семюела Лібовица з повіту Кінґс у Брукліні доручення перебрати на себе обов'язок прослідження злочину на воднім фронті, тобто в корабельних доках, де як сказав суддя в одному тільки причалі в Брукліні вкрадено товару вартости $300,000 за один рік. Звертаючися до членів слідчої судейської лави, суддя висловив їм подяку за дотеперішню працю при слідстві над корупцією поліції і закликав їх посилити свої зусилля для слідства над ракетірами на водному фронті. Особливу увагу мають вони присвятити для „зловлення великої риби в коламутній воді при березі", де ці великі риби при допомозі галапасів і розбишак тиснуть однаково підприємців і робітників. Суддя Лібовіц сказав, що це здавна звісно, що „велетенські спілки, очолювані почесними провідниками" вибирають собі жертви з-поміж промисловців, робітників і юнійних працівників.

ЖИДИ ЗАКИДАЮТЬ РОСІЇ ПОНЕВОЛЮВАННЯ ЇХНІХ ЗЕМЛЯКІВ

Ню Йорк. — Десятки тисяч совєтських жидів повернула в неволю совєтська влада, примістивши їх в невільничих таборах. „Жидам не можна вірити", — так сказано в обвинуваченні совєтськгоо уряду на Американсько - Жидівському Комітеті, що відбув свої наради у неділю. Матеріяли про долю 2,000,000 жидів, які перебувають під совєтським режимом зібрав комітет на підставі звітів втікачів і донесень преси.

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО В Н ЮЙОРКУ

Ню Йорк. — Місцева українська громада вшанувала роковини Листопадового Зриву окремою Святочною Академією, яку влаштовано старанням Комітету Об'єднаних Українсько-Американських Організацій в неділю, 18-го листопада, в залі Стайвезант Гай Скул. В програмі Академії, яку відкрив голова Об'єднаного Комітету адв. П. Гаврилко та яку започаткував чоловічий хор „Думка" американським і українським національними гимнами, були виступи двох промовців: д-ра В. Калини в українській і адв. М. Пізнака в англійській мовах, оперових співаків Євгенії Винниченко-Мозгової і Лева Рейнаровича в сольових точках і в дуеті, чоловічого хору „Боян" під проводом проф. І. Недільського та декляматорів Марії Рудої і реж. І. Мироновича. Акомпаніювали на фортепіяні п-ні Є. Чапельська і п-нна Л. Вахнянин. Свято закінчено гимном „Не пора". Заля була майже вщерть заповнена публікою.

Того самого дня відсвятковано Листоадові Роковини теж в Брукліні. Святочну промову виголосив ред. І. Кедрин, спомин про Перший Листопад виголосив ред. Р. Купчинський, а в мистецькій програмі виступав місцевий хор під дириґентурою Остапа Улицького, соліст А. Цюпа, та інші.

ВІДБУВСЯ 25-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ ТОВ. „ДНІСТЕР"

Ню Йорк. — Минулої суботи, 17-го листопада, Т-во „Дністер", 361 відділ Українського Народного Союзу обходило врочисто 25-літній ювілей свого існування, громадської праці і невпинного росту. Ювілей відзначено бенкетом, що відбувся в приміщеннях готелю Говернор Кліфтон та в програмі якого були виступи: голови Т-ва Мартина Малетича, — фінансового вскретаря „Дністра", що є рівночасно головним радним УНСоюзу. Петра Кучми, короткі привіти колишніх голов „Дністра" — Ілії Гузара, Степана Ковальчука і Володимира Павліва, і коротке вступне слово Івана Шамена. Тостмастром свята був голова УНСоюзу Дмитро Галичин, що виголосив теж коротку промову про цілі і працю цеї найбільшої американсько-української організації, зокрема про її допомогу визвольним змаганням українського народу. З короткими промовами або привітами виступали також: заст. голови УНСоюзу Йосип Лисогір, головний секретар УНС — Григорій Герман, адв. М. Пізнак, І. Сидор від 5-го відділу УНСоюзу з Асторії та інші. — Привітальну телеґраму надіслав мейор міста Вінсент Імпелітері. В мистецькій частині програми виступали співачка-сопран Галя Хамула, та бандуристи В. Юркевич і Р. Левицький, яким на фортепіяні акомпаніювала п-ні Лідія Осінчук. Т-во „Дністер" обходило свій 25-літній ювілей як найбільший відділ УНСоюзу в Ню Йорку. Тільки впродовж останніх трьох років він збільшився на понад 600 членів, виказуючи виразні тенденції й дальшого найкращого розвитку і росту.

Того самого дня святкувало свій 35-літній ювілей Т-во „Подільська Січ", 8-ий відділ У. Н. Союзу в Йонкерс, Н. Й., яке нараховує сьогодні понад 250 членів та понад 7,000 долярів майна. Ювилейну промову виголосив Р. Слободян головний касієр УНСоюзу.

АМЕРИКА ДОМАГАЄТЬСЯ РЕФОРМИ ЕСПАНСЬКОГО РЕЖИМУ

Париж. — З поінформованих джерел тут заявляють, що американські представники дали еспанському урядові виразно до зрозуміння, що він може розраховувати на видатнішу американську допомогу тільки під умовою, що він переведе відповідні зміни в своєму режимі. До тих змін мало б належати м. ін.: усунення з уряду деяких осіб, дозвіл на поворот до Еспанії еміґрантам з часів громадянської війни та відповідна лібералізація робітничих та інших законів, що дозволяло б на більший голос населення в справах порядкування країною. Деякі з тих змін мали б наступити вже в найближчих тижнях.

ВЖЕ НЕМА НЕДОСТАЧІ В ПРОДУКЦІЇ М'ЯСА

Шікаґо. — Із зростаючою кількістю худоби на заріз у цілій країні, скінчилася загроза недостачі м'яса. Таке запевнення склали з кінцем минулого тижня передові годовці худоби, тобто фармері з Збіжевої Смуги, які постачають найдобірнішу худобу для різниць в Шікаґо. В наслідок такого покращання відносин, кажуть оці знавці, американські хазяйки перебеpуть на себе диктування ціни м'яса в сусідських м'ясних торгівлях. На ділі підприємці розвоження цього харчового продукту вже тепер помітили, що господині зміцнили свою поведінку в торговлях. В наслідок того і роди м'ясних виробів покращали, а підприємства, що стоять під федеральною контролею, виробляють тепер цей харчевий продукт в найбільшій кількості за останні чотири роки в місяці листопаді. Наслідок того буде такий, що федеральні урядовці, які контролюють ціни м'ясних виробів, тепер не потребують побоюватися несподіваної й неавторизованої підвишки цін на дрібному ринку.

В АМЕРИЦІ

● **Треба збирати запаси харчових продуктів** — дораджує Краєве Товариство Плянування. Воно твердить, що ці припаси можуть придатися в недалекому майбутньому.

● **П'ять журналістичних стипендій** призначено з фундації Оґдена Ріда на подорожування за морем в наступному році. Рід був видавцем щоденника Ню Йорк Трибюн. Стипендії виносять по $5,000 і призначені для редакторів. Жаден із стипендистів не походить з Ню Йорку.

● **Пробне голосування республіканців-конґресменів** виявило прихильність до можливих кандидатів на президента в такій черзі: сен. Роберт Тефт — 71 голосів, генерал Двайт Д. Айзенгавер 54 і далі йдуть „малі кандидати": сен. Дерксен 13, ген. Доглес МекАртур 12, губ. Ирл Воррен 5.

● **Жінка ген. МекАртура заборонила чоловікові виголошувати промови**, щоб не робити собі ворогів, як це сталося в Сіятл, у стейті Вашинґтон. Генерал виявив це на гостині після промови і сказав, що послухає жінки.

Громада в Елізабет знову дає приклад жертвенности

Елизабет, Ню Джерзі. — Ця невелика українська громада вже здобула собі славу прикладної жертвенности на народні цілі і цю славу вона виправдала теж на Листопадовому Святі минулої неділі, зложивши понад 700 долярів на Український Національний Фонд УККомітету. З неменшим успіхом пройшло й само Свято, влаштоване місцевим Центральним Комітетом Українських Організацій і на програму якого склались: промови о. Л. Чапельського, д-ра М. Шлемкевича і Р. Слободяна, виступи хорів — місцевого „Боян" і „Трембіта" з Нюарку, оба під дириґентурою проф. Р. Левицького, сольоспівів Гільдани Зятик, виступ Бандуристів В. Юркевича і Р. Левицького, деклямації Галини Магмет і Ярослава Заремби та виступ дітей-учнів місцевої парафіяльної школи. — Свято - Концерт попереджено відправами в місцевій церкві св. Володимира.

НОВІ КРИВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ В СУЕЗІ

Каїро, Єгипет. Згідно з повідомленням єгипетського міністерства внутрішніх справ, в місті Ізмаїлі в зоні Суезького каналу дійшло вчора пополудні до кривавих заворушень, під час яких 13 осіб—9 єгиптян і 4 англійців—було вбитих, а десятки інших поранених. Між вбитими єгиптянами було п'ять поліцаїв, а вбиті британці — це два офіцери, один підстаршина і один вояк. Згідно з єгипетським повідомленням, стріляння почалося від того, як більша англійська патруля вступила до Ізмаїлі та „схопила" одного єгипетського поліцая, який з черги наробив крику та почав стріляти, алярмуючи і провокуючи до стрілів інші єгипетські поліційні сили. З британського боку вияснюється, що британська патруля застала єгипетського поліцая, як він спав на стійці пеерд приміщенням губернатора. Збуджений поліцай почав спросоння стрілянину, що й спровокувала заворушення, що тривало кілька годин. Єгипетський уряд опісля повідомив, що стріли в Ізмаїлі припинено та що в місті „все окуповане більшими британськими силами". Ізмаїля замешкала частинно єгиптянами, а частинно британцями та іншими европейцями, переважно зв'язаними з адміністрацією Суезу.

В СВІТІ

● **Москва передала урядам** Злучених Держав, Британії і Франції нову ноту в справі Трієсту, в якій обвинувачується Злучені Держави, що вони перетворюють цю вільну територію в свою військову базу.

● **Італійський уряд** почав широку акцію для рятунку 20,000 чоловіків, жінок і дітей, загрожених великою повінню ріки По в Адрії.

● **Туреччина рішила закрити свій** кордон з Болгарією, щоб в той спосіб припинити інфільтрацію „підозрілих елементів", маючи на думці комуністичних шпигунів.

● **Можливість перенесення** 550,000,000 долярів з фонду військової допомоги на найконечнішу господарську допомогу західно-европейським країнам заповіли американські представники.

● **В Страсбурґу у Франції** починається нова сесія Асамблеї Европейської Ради, що продовжуватиме наради в справі об'єднання Европи. В нарадах візьме участь теж 14 членів Конґресу Злучених Держав Америки.

● **Вбито англійського консуля** в Їдда, в Савдівській Арабії, — повідомив британський секретаріят закордонних справ.

● **Британський уряд** повідомив про першу інсталяцію атомового огрівання.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДВІ ІМПРЕЗИ

Цьогорічний сезон нашої громадської праці тількищо почався, але він вже записався двома імпрезами загально-національного значення. До таких імпрез треба зарахувати насамперед Треті Загальні Збори Злученого Українського Американського Допомогового Комітету в половині жовтня у Филаделфії, та влаштовану з ініціятиви Українського Конґресового Комітету все-громадську українську проти-совєтську маніфестацію в Ню Йорку попередньої неділі, отже місяць пізніше. Обом імпрезам ми вже свого часу приділили окрему увагу, загально характеризуючи їх та вказуючи на їх велике значення для української справи. Але з обох імпрез можна б теж витягнути деяку науку для нашого дальшого поступування і власне на це ми бажали б звернути увагу тепер.

Обі імпрези, Загальні Збори, а радше Академія ЗУАД Комітету у Филаделфії і маніфестація УККомітету в Ню Йорку дуже до себе подібні. На одній і на другій імпрезі головними речниками української правди були американці, в одному і другому випадках залю заповнила маса української публіки і в обох випадках імпрези мали найширший відгомін в американській публічній опінії. В цьому їх теж головний успіх. Бо кожна українська імпреза громадсько-політичного характеру на цій землі матиме своє виправдання головно тоді, як вона здобуде увагу свого оточення для української справи, яку тут ставляється на американському та міжнародному тлі. Дотеперішній досвід більше ніж виправдав, що тільки таке, а не ексклюзивне ставлення української справи на цьому терені принесе цій справі користь. На цьому ж, хіба, усім нам найбільше залежить.

Натомість підготовка до цих двох імпрез, одної у Филаделфії і другої в Ню Йорку, могла переконувати, що представники, яких ми вибираємо, щоб нас репрезентували в підготовці таких імпрез, не завжди здають собі справу з того, про що властиво йдеться, не завжди відрізняють дрібні справи від великих і не завжди керуються тільки тим найвищим і загальним добром справи, яким повинні керуватися. На зборах ЗУАДКомітету у Филаделфії ми з тривогою спостерігали, як поодинокі представники запускалися в джунґлі всіляких особистих розрахунків, керувалися власними або груповими симпатіями чи антипатіями, роблячи з них „справу" та витрачаючи час і нерви на речі, які можна полаґодити індивідуальними листами або які взагалі на увагу не заслуговували. Тільки після витрати часу і нервів приходило опам'ятання і люди з жалем згадували те, що вже сталося та що було цілком зайве.

В Ню Йорку на зборах Маніфестаційного Комітету були подібні випадки. Часом годинами дискутовано над справою другорядною, або й цілком непричасною. Найбільше часу і нервів коштувала справа промовців. З жалем треба ствердити, що під час дискусії власне в цій справі групові антагонізми брали верх над усім іншим і в багатьох випадках можна було мати оправдані сумніви про що поодиноким представникам йдеться: про добро справи, чи групи.

Ми згадуємо про ці фрагменти і звертаємо на них увагу, бо приходимо до переконання, що ми, наша американсько-українська громада в цілій своїй скомплікованости, є на найкращій дорозі, щоб позбутися й цих недомагань та справді перетворитися в прикладну громаду української спільноти в світі. На обидвох згаданих імпрезах були, правда, непорозуміння і виміна навіть гострих слів. Але не було вже того деструктивізму, що існував в українських еміґрантських групах ще кілька років тому. Тут вже ніхто не виходив з громади, не ізолювався, не розбивав єдности, але підпорядковувався рішенню більшости, хоч яке воно йому було немиле. І в цьому наш великий, можливо, найбільший проґрес. Він ще не завершений і тут ще багато залишається до зроблення, але ми на добрій дорозі. Ми підемо по ній швидшим кроком, як усвідомимо собі, що кожний наш внутрішній прояв консолідації та громадсько-політичної вироблености здобуває нам і українській справі тим більші успіхи назовні. Академія у Филаделфії і маніфестація в Ню Йорку хай послужать на це яскравим доказом.

Підготова республіканців до виборів

Із зголошення кандидатури мало впливового каліфорнійського губернатора Ирла Ворена на президента Злучених Держав у 1952 р. можна прийти до висновку, що Республіканська партія має справжні вигляди на перемогу, яких не мала впродовж двадцяти років. Передчасне зголошення кандидатури сенатора Роберта А. Тефта і його енергійна аґітація за себе самого дала привід до приспішення республіканської аґітації в цілій країні, не зважаючи на перестороги деяких досвідчених провідників, що ще не наспіла пора на повний розмах.

В парі з аґітацією можна заважати цікаву внутрішню зміну в цій партії без уваги на те, хто буде призначений кандидатом на Краєвій Республіканській Конвенції в липні 1952 р. Цю зміну виявила заява голови партії Джорджа Г. Габрієлсона на українській маніфестації в Мангеттен Сентер у Ню Йорку в неділю 11 листопада. Присутня на маніфестації українська публіка зосередила свою увагу на його ставлення до комуністичної Росії і на його заяву, що він підтримує визвольний український рух разом з визвольними змаганнями інших народів. Дехто з українських провідників пояснює собі присутність Габрієлсона на українській маніфестації актуальністю українського питання в міжнародній політиці, не розбираючи самого ставлення республіканців до українсько - американської спільноти.

Тимчасом такий провідний республіканський щоденник, „Ню Йорк Геральд Трибюн", у своєму виданні від 12 листопада, дає зовсім іншу оцінку виступу Габрієлсона на українській маніфестації, якої — мимоходом кажучи — число учасників подає на 6,000 осіб. У заголовку репортажу з маніфестації сказано виразно: „Республіканці плянують Все-Американський відділ". А в підзаголовку додано пояснення: „Габрієлсон каже, що (Республіканський) комітет працюватиме з національними групами при поборюванні червоних". В самому тексті новинки сказано, що Габрієлсон, як голова комітету, оголосив, що „Комітет створить Все-Американсьткий Відділ перед наступними президентськими виборами для праці з національними ґрупами в цілій країні", що ця „дивізія матиме важливу і велику ролю при вказуванні виборцям на потребу зміни для поборювання небезпеки комунізму, щоб зберегти волю в ЗДА і щоб допомогти поневоленим народам в інших країнах здобути цю волю".

Заява голови Республіканської партії важлива не тим, що вона звертає своє вістря проти комунізму, але тим, що партія хоче створити Все-Американський Відділ для праці між виборцями.

Впродовж довгих років панувала в Злучених Державах прислів'я, що Демакратична партія стоїть під впливами американських ірляндців, які притягають до себе інші „форенерські" (чужинні) групи, а Республіканською партією керують справжні американці — єнки. Видно, що серед теперішніх міжнародніх відносин і Республіканська партія переходитиме еволюцію, коли голова партії виступає на українським зібранні і там проголошує нову засаду — співпраці з національними групами.

З інших джерел відоме, що Республіканська партія поведе аґітацію серед національних груп не тільки при краєвих виборах, але й при стейтових. Вони випробували таку зміну при виборах в стейті Массачусетс, і в найближчім сусідстві, зорганізувавши тамошніх італьо-американців, а теж і в стейті Ню Джерзі, де українці дали велику силу при виборі сенатора Олександра Смита. Заохочений вислідом нової політики краєвий Республіканський Комітет скликає до Вашинґтону „Все-Американську Конференцію" національних груп в місяці грудні, щоб там скласти пляни кампанії на всі стейти.

Без уваги на те, який буде наслідок нового напрямку в Республіканській партії, таку зміну треба привітати, як знак, що поняття американця не обмежується тільки до „єнків", як це деякі впливові політичні кола намагалися встановити як гасло для своїх вужчих цілей, але й на громадян, які прибувають з чужих країн, приймають американське громадянство і разом зі старими „єнками" працюють для збереження американського способу життя, з його правами на „життя, волю і змагання до щастя".

Микола Кокольський.

ГОРОХОМ ОБ СТІНУ

Писати на тему нашої школи в Америці це так, якби кидати горохом у стіну. Зерно відіб'ється назад, та й в стіні діри не буде. Звичайно, на початку шкільного року з'явиться в часописах декілька статтей про школу, про потребу навчання української мови, декілька закликів до батьків, щоб посилали дітей до рідної школи, декілька оголошень про організацію вечірних курсів української мови і то в тих осередках, де існують наші цілоденні, парафіяльні школи і... на тім кінець. Хтось там перечитає ці речі, комусь там живіше заб'ється серце, хтось кивне головою, хтось махне рукою і... йдемо далі впертою дорогою. Горошина відіб'ється від стіни. Ба чі! Писав жеж недавно п. І. Радиславич, що є вже такі школи, в яких учать п'ятнадцять хвилин денно української мови. Подумайте, чи це не іронія. Школа, яка називає себе українською, призначає аж п'ятнадцять хвилин на навчання рідної мови.

Хіба не треба говорити про те, що в кожному нашому ділі повинна бути якась логіка, якась ціль. Яка ж логіка, існування нашої параф. школи? Її перше завдання це безперечно виховання дитини на засадах християнської моралі. Це не підлягає ніякій дискусії. Та це ніяк не може бути її одиноке завдання. Коли б так було, то могла б його виконати школа при першій-ліпшій латинській церкві. Відпала б тоді прикра турбота про гроші на удержання школи. Але коли наша найвища церковна влада все ж таки кладе велику вагу на вдержання існуючих парафіяльних шкіл, та на їх розбудову, то це значить, що перед тією школою є ще інше завдання. Немає двох думок, що це завдання та виховання нашої молоді в любові до української церкви, української нації; її історії, її культури.

Вивчення української мови, пізнання української культури — це не сентимент до „старого краю", а просто життєва потреба. Це ж факт, що наше національне і церковне життя були завжди тісно зв'язані, що церква була завжди останнім притулком у грізних хвилях нашого існування. І це факт, що хто зміняв обряд на латинський, той пропадав і для церкви і для нації. І от з уваги на ті всі речі хочемо ґрунтовніше порушити справу навчання української мови в парафіяльних школах.

Властиво тепер говоримо про потребу навчання української мови, літератури, історії, культури, про лектуру для молоді і т. д. На жаль, це все теорія, яка відбігає далеко від сьогоднішних можливостей. А вони, під цим оглядом, дуже невідрадні. Треба з прикрістю ствердити, що тепер шкільні діти здебільша рідної мови не знають, ба часто навіть не розуміють її. Такий стан існує не тільки в великих осередках, але і в дрібних громадах. Цей факт просто ставить питання руба: чи треба вчити української мови, чи не треба? І ось недавно, в одному великому місському осередку, де існує вже довший час більша парафіяльна школа, була переведена конференція батьків учнів цієї школи в справі навчання української мови. Для поважної кількости батьків це питання вже не існує. Вони заявили публічно, що хнім дітям не треба української мови. Так є! В школі, яка носить назву української, на яку йдуть українські гроші, не треба української мови! Сміємо спитати тих громадян, чи знають, чиїх вони батьків сини? Чи знають вони, що їхні батьки, оті чесні і благородні ктитори і благодітелі їхнього храму, основники їхньої парафії, мусіли кидати рідну землю іменно через цю мову. А тепер їхні діти соромляться батьківської свитки, батьківської мови. Який сором!

Чому ж ми докотились аж до такого стану? Бо ми не ставимося серйозно до нашої школи, а зокрема до навчання української мови. Питаємо: в якій школі поставлене навчання української мови на належній висоті? Скільки є вчителів, що мають відповідні кваліфікації до навчання цього предмету? Де є навчальні пляни? Де є підручники, що відповідали б вимогам педагогіки? І ось при такому стані речей, в додатку при браку всякої контролі, та при браку всякого зацікавлення тими справами з боку громадянства, учителі пішли по лінії найменшого опору і або зовсім не вчили української мови, або вчили і так, що на протязі трьох-чотирьох років навіть азбуки не навчили.

А тепер невеличка ілюстрація з іншого боку. Пані П. посилає синка до дитячого садка при одній з латинських парафій в Б. В розмові з матір'ю хлопчика сестра-учителька заявляє з притиском: Дома говоріть до дитини тільки по-українськи! Нехай вона не забуває рідної мови! — Оце постава правдиво інтеліґентної людини. А в нас? В школі, що називає себе українською, треба вести боротьбу за навчання рідної мови, ба що гірше, треба боротися за молитву рідною мовою. Направду соромно писати про це.

Сьогодні стоїмо перед фактом, що наші діти поголовно мови не знають, ба що більше, чимало їх вже опинилося поза нами, поза нашою церквою. Те саме загрожує вже й новоприбулим дітям. Той стан буде щораз то гірший, аж скінчиться катастрофою. Може бути, що декому імпонують чужі святині, тай хоче туди перейти. Може бути, що декому все одно. Та нам далеко не все одно! Наша церква, наша мова — дорогоцінна спадщина. Чесні діди несли цю спадщину тисячі років, серед найтяжчих умов. За неї й сьогодні страждають і вмирають наші брати на рідній землі. Чи ж має вона пропасти як раз в тій країні, де має повну стободу розвиватися і цвісти? І це вже крайня пора перестати бавитися киданням гороху об стіну, а взятися серйозно до справи виховання нашої молоді, та вирішити її сюди, або туди. Або заберемося з усією повагою до розв'язки цих питань, без уваги на труднощі, на кошти, або махнемо на те все рукою.

Ми свідомі того, що наше писання це ще один раз горохом об стіну. Та наша совіть не дозволяє нам мовчати, хоч би з уваги на історію. Нехай колись ніхто не кине каменем на українського вчителя за занедбання громадянського обов'язку.

Зневаження демократичних ідеалів

Є ознаки, що американці стають дедалі чутливіші до виявлення недобрих вчинків, які випливають з упередження до людей іншої раси, релігії та національного походження. З кожним випадком такого зневажання найкращих ідеалів їхньої країни, — а таких випадків трапилось два упродовж останніх місяців, — усе більше й більше людей виявляють здорове бажання довести, що ці жорстокі випадки не характеристичні для цілої людности.

Не всі зрушення людської гідности спонукують американців реаґувати на них персонально, але дехто таки реаґує. Приміром, коли юрба не дала Гарлеєві С. Кларкові, молодому ветеранові-неґрові з дружиною й двома дітьми в'їхати в нове помешкання в Сісеро, Іллиной, передмістя Шікаґо; його помешкання було по-вандальськи зруйноване, меблі та інше майно знищені, а самий будинок дуже пошкоджено. Це була ситуація, коли окремі особи та організації мали нагоду протидіяти.

Від окремих осіб і парафій з цілої країни посипались відшкодування для Кларків — гроші на нове піяніно для восьмирічної дитини Кларків, а також річна стипендія для музичних студій, яку вони мають використовувати до її 18-тирічного віку; Шікаґський відділ Національної Асоціяції Неґрів склав позов на 200,000 долярів — відшкодування Кларкові. Сам п. Кларк опинився в стані відважного американця. Він виявив свою віру в білих людей м. Сісіро й не зрікся наміру переїхати з родиною до вибраного будинку, хоч має зачекати, поки цей будинок відновлять і йому буде забезпечений спокій під опікою закону.

Так американці мали змогу запротестувати й до деякої міри стушкувати упередження та зневагу й компенсувати шкоду, заподіяну родині Кларка. Але що вони, як американці доброї волі, могли зробити у випадку зневаги, заподіяної пам'яті сержанта Джона Райса, індіянина з племени Віннебаґо, який віддав своє життя на полі бою в Кореї, коли його родині було заказано поховати тіло цього вояка на цвинтарі в Сію Сіті, Айова, бо цей цвинтар тільки для „білих".

Коли рік тому сержант Райс і багато інших американців з Першого Кавалерійського Дивізіону відчайдушно боролись, щоб утримати лінію фронту в Кореї, ніхто не питав, чи ці люди, що полягли одного вересневого дня разом із сержантом Райсом, були чорні, білі чи червоні. Ніхто й не повинен був питати. Але це питання повстало, коли сержант Райс лежав у домовині.

Багато американців відчули сором і обурення за цю подію. Їхню волю „якось зареаґувати на це" здійснив один американець — президент Труман. Він мав змогу це зробити й зробив. Президент, прочитавши за цей випадок у ранішній газеті, наказав поховати сержанта Райса з повними військовими почестями на Національному цвинтарі в Арлінґтоні, Вірджінія, і це дало задоволення цілій країні, а також і родині померлого славною смертю вояка.

Тепер сержант Райс лежить в Арлінґтоні, у тій ділянці цвинтаря, де поховані люди всіх ранґів і рас. І саме тут до речі буде згадати слова з промови жидівського рабіна, виголошеної підчас освячення цвинтаря П'ятого Морського Дивізіону в Іво Джіма, у березні 1945 р. Підчас цієї урочистої оказії рабін Гітельсон сказав: „Тут усі рівні, незалежно від віри й кольору шкіри. Тут нема поділу на групи. Тут нема дискримінації, упереджень, ненависти. Це найвища й найчистіша демократія".

„Найвища й найчистіша демократія" — ці слова дедалі набирають більшої ваги, і щораз більше американців проймаються переконанням, що свобода й демократія незабаром запанують на цілому світі.

Микола Очерет.

ПАРТИЗАН

1)

Минає час, проходять роки, події відходять в забуття, стираються з пам'яті імена людей що діяли ще в недавні часи, але пам'ять про сильних духом народ передає з уст в уста, їх він не забуває. Тому нас зовсім не здивувало, коли ми з уст старшини одного з відділів У. П. А. почули оповідання про життя одноокого отамана, який левно й тепер орудує десь на терені України. Серед стрільців УПА одноокий отаман був відомий під назвою Партизана, німці його величали Одноокими Отаманом, а червоні звали його Безоким Чортом. Увесь довгий зимовий вечір упівський старшина розповідав нам про життя цього отамана і тут ми хочемо це оповідання переказати.

* * *

Одного весняного дня у селі Березані на Переяславщині люди йшли до волості на збори. Ще звечора куткові загадували людям прийти на збори, бо приїхав з повіту військовий комісар, який буде промовляти до людей. Ось уже минає четвертий місяць, як прийшли большевики другий раз, але оце ще вперше приїздить до села представник нової влади. Звичайно зміна влади на житті села не відбивалась, воно жило, як і перед тим, своїм життям. Ще в перші дні свободи сільський сход обрав на голову сільської громади діда Дениса, і ось вже незабаром мине третій рік, як він головує і не дозволяє ніякому військові, що проходило селом, порушувати заведений самими селянами лад. Приходили на село свої гайдамаки, були большевики Муравйова, потім прийшли німці, потім знову прийшли свої — стародубці, які відступили під тиском большевиків, а останніми пройшли богунці, теж свої, але побольшевичені, козаки, І жадне військо без діда Дениса нічого в селі не робило, бо всі знали, що в селі Семенівці за три кілометри від Березані знаходиться штаб отамана Лашуна, і за всяку кривду чи бешкет зроблений в селі платити доводиться своїми головами — з Лашуном розмови були короткі. Тепер минуло вже три місяці, як пішли з села богунці, і, хоть в селі утворивсь комуністичний осередок на чолі з робітником петроградського заводу „Северная верфь" Волошином, але комуністи сиділи тихо і дід Денис і далі хазяйнував, виконуючи всі вимоги нової влади так, щоб і влада була задоволена і щоб селянам не було великої шкоди.

Коли народу коло зборні зійшлось більше тисячі, на ґанок вийшов дід Денис із молодим хлопцем так років 22, вдягненим у військову шинелю, — мав він на голові сиву шапку з червоною зіркою і при боці пістоль. Дід підняв руку і, коли настала тиша, промовив: „Шановна громадо! Приїхав до нас військовий комісар з повіту, представник нової влади і хоче до вас слово держати. Чи дозволите йому промовляти?"

Дід спинивсь, а селяни щось невиразно загули. Тоді дід повернувсь до хлопця й промовив: „Значить, товаришу коміcаре, можеш говорити!" А сам відійшов на бік, сів на лаву, що стояла на ґанку. Тоді наперед виступив комісар і звернувся до селян з такою промовою:

„Товариші селяне! Волею пролетаріяту на всій Україні швидко запанує наша, большевицька влада. Недобитки українських націоналістів тікають під грізними ударами нашого пролетарського війська, а червоне козацтво звільняє від націоналістів місто за містом, село за селом, щоб не нацьковували вже більше наш нарід на свого ж брата-росіянина. Ми плече в плече бились з росіянами на фронтах світової війни, ми разом із ними скинули царя, ми вигнали з України німців, а тепер гонимо звідціль націоналістів. За що ж ми боремось, чого хочемо нашому народові? Ми боремось за добробут населення нашої країни, ми боремось за те, щоб кожен почував себе господарем своєї землі і, як добрий господар, дбав про всебічний розквіт життя. Ми хочемо, щоб у майбутньому всі без винятку люди були поділені за віковими категоріями. До певних років всі вчитимуться, потім їм надаватимуть фізичну працю, яка чергуватиметься, щоб не набридла одноманітність і тим не відбивала охоти до праці. Сьогодні, скажемо, людина працює на городі, наступного тижня у садку чи лісі, ще через тиждень його пошлють рибалити, а далі на степ, на пастку, на луг. Тоді кожен з охотою буде працювати, аж поки не переступить середній вік. Тоді людина матиме вже досвід у роботі і зможе сама вчити молодих робітників, може ними керувати. А стукне шістдесят років, значить, ти вже своє відпрацював, тепер працюватимуть молодші, а ти відпочивай та давай пораду людям, як у згоді жити. Працюватимуть усі лише три дні на тиждень і то не більш, як по шість годин, бо рук у нас хватає, і буде всім нам що їсти, буде в що вдягнутись і озутись, ще й сусідам продаватимемо. Добробут наш ростиме, хоть кожен матиме вільних чотири дні на тиждень, коли він буде займатись своєю улюбленою працею, бо така праця — це найкращий відпочинок. І буде все населення нашої держави жити вільним, щасливим життям, буде дихати на повні груди і благословитиме той день, коли прийшла до них большевицька влада. Я син такого ж, як і ви, селянина, а тепер я військовий комісар і член Української Комуністичної Партії. Я можу запевнити вас, що буде все так, як я сказав!"

„А коли так не буде?" — почулось з-заду людського натовпу.

„Коли так не буде, то я сам поведу усіх своїх стрільців, щоб знищили тих, хто перешкоджатиме нам, і всіх їх викинемо геть, а самі зробимо так, як я сказав. Але те все, про що я сказав, само з неба не впаде, його треба нам самим будувати. Тому кожен із вас мусить нам допомогти, а ради майбутнього щасливого життя можна тепер трохи й потерпіти. Тож першим для вас іспитом буде таке: час для нас тепер скрутний, ми боремось із ворогами, тому просимо вашої допомоги. Приїхав я сюди, щоб зібрати тут триста пудів зерна, змолоти його і послати на три боки: п'ятдесять пудів пошлемо на фронт, нашим бійцям, п'ятдесять пудів робітникам нашої столиці у Київ, а двісті пудів пошлемо пролетаріятові Москви"

Але тут з натовпу почулись вигуки:

„Все давай та давай! А коли б тобі хоть хто сказав: на, бери!"

„Знову давай хліб Москві! Весь хліб послати воякам!"

„Двісті пудів Киеву, Москві хватить п'ятдесят. Хай кацапи самі на себе роблять, як от робимо ми!"

Військовий комісар замовк, а наперед вийшов дід Денис і підняв знову руку догори. Коли настала тиша, дід промовив:

„Чого зчинили галас? Хлопець каже в діло: нічого з неба само не падає, треба самим усього добиватись. Село наше велике, а триста пудів то не три тисячі — якось зберемось і дамо оті триста пудів, а там будемо бачити куди вона завертатиме: коли в діло, як ото хлопець каже, — дамо й три тисячі; коли ж піде на казнащо — зернини більше вони не побачать. А як поділити й куди послати, то ми з хлопцем домовимося, кривди не допустимо. Тож хай кожен із вас іде зараз додому, виготовить все, що хоче здати, тай чекає, поки хтось прийде з Сільради, щоб забрати зерно. Від трьох сот пудів не зубожіємо! Чи так я кажу, чесна громадо?"

(Продовження буде).

Д-р Семен Демидчук

ВІД СВЯТОЧНИХ МРІЙ ДО БУДЕНЩИНИ

Спроби складення програми народньої праці на довшу мету можуть виглядати на фантазію, коли поставити цю справу як „кондіціо сіне ква". Інакше представиться думка, якщо поділити програму на одно-двочи кількарічні рати в переконанні, що українська спільнота здібна до свідомого діяння на продовж принаймні однієї генерації. А ще більш реальною стане ця думка, якщо будемо переконані, що це потрібно.

Більш фантастичними треба вважати різнородні мрії недавно прибулих людей, які, не знаючи якслід відносин і можливостей у новому світі, складають свої надто широкі пляни у переконанні, що „Американська Україна" — це нація, яка має вишукати всі засоби для відбудови української держави.

Практично треба підходити до складання програми праці на підставі досвіду з минулих десятиріч. Отже, замість ждати на заклик якоїсь групи, чи навіть одиниці, до якогось „патріотичного" діла, було б краще, якби щороку, десь на весні наукові установи розглядали з усіх боків можливості плянової праці на найближчий рік піддаючи свої оброблені загальні проєкти до розгляду Українському Конґресовому Комітетові. Якщо б не можна було осягнути згоди в основних точках, то треба буде покликати якусь Раду Сеньйорів, складену із старших віком і досвідчених у народніх справах осіб, які таку програму на один-два чи кілька років остаточно вирішать. На випадок прихильного наставлення, програма повинна б починатися не від календарного року (з 1 січня), а від „сезонового року", який теоретично починався б уліті, а практично від холодних днів, отже разом із шкільним роком. З весною наступного року, отже в половині сезонового року, можна б уже ствердити, наскільки якась частина програми була виконана, наскільки і з яких причин дещо не вдалося. При таких перевірках будуть виявлені різні хиби, яким можна буде запобігти в майбутньому.

Програма стане реальною тільки тоді, коли знайдеться свідома група осіб у кожній громаді, що в ім'я вищої справи схоче її застосувати в своїй місцевості. У деяких місцевостях може забракнути сил для виконання програми. У такому випадкові треба подумати про організацію своєї округи для зреалізування таких задумів, як напр., імпрези Української Молоді Метрополітальної Округи Ню Йорку. При дбайливім розгляді можна навіть поділити всю українську спільноту на постійні округи для виповнення загальної програми з уваги на більший успіх таких програм виконуваних сусідськими силами.

Та найважливіша праця мусить таки бути виконана на місцях, у громадах. Треба громаді подумати про дім для втримування постійного українського осередку, а там, де такі доми існують, треба їх пристосувати до нових потреб.

Зокрема треба звернути увагу на такий провідний центр, яким являється українська громада в Ню Йорку. Вона просто опустила руки і не думає піднятися на належний рівень після колишніх невдач. Занепад такого ключевого середовища, як Ню Йорк може послабити успішність праці в інших, менших середовищах.

У народньому житті дуже важливу ролю грають особисті взаємини між окремими людьми і родинами. У минулому ця справа була майже занедбана. Коли якась родина чи людина зубожіла, або попала в нещастя, тоді загал від неї відвертався. Допомагати „бідному" не було в моді. Багаті люди сходилися на родинні гостини, складали пляни для особистих матеріяльних вигод, а народні справи не були предметом конструктивних розмов. Нова доба мусить привести усе громадянство до свідомости, що патріотизм починається вдома і що любов до людини — це підстава патріотизму. З приязного ставлення людини до людини зроджується відчуття потреби підтримки талантів. Серед нових відносин треба звернути увагу на цю занедбану суспільну ділянку, що зродилася в нас під час розселювання скитальців і що накладає тепер нові обов'язки на громаду.

Добра українська сім'я — це основа для довговічности української нації.

Цікаво, що в такій типовій країні великого й дрібного бизнесу, як Америка, чи не найменше часу присвячують українці економічним підприємствам, головно продукційним спілкам, хоч економія — це одна з підстав кожного діяння. Може тепер, коли з Европи приїхала велика кількість колишніх кооператорів, можна буде з їх допомогою створити якийсь осередок для обмірковування практичних економічних можливостей як для одиниць так і для спілок.

Тимчасовий брак успіху в якійсь ділянці не треба вважати за нещастя, а за досвід. З часом можна буде кожну задуману справу поставити на належній височині відповідно до особистих і громадських сил і потреб. Сама думка, що творимо окрему українську „Ґолфову Струю" у великому американському океані, дасть нам енерґію у змаганнях до більших досягнень, ніж вони були в минулому.

60,000 МОРЯКІВ ДІСТАНУТЬ РІЗДВЯНУ ВІДПУСТКУ

Вашинґтон. — Команда воєнної фльоти перевищила команду армії в прихильності до вояків, коли дала дозвіл відпустити на Різдвяні вакації 60,000 моряків, які відбувають вишкіл в різних базах. Вакації триватимуть від 22 грудня до 5 січня. Армія дає своїм воякам відпустку від 22 грудня до 1 січня, отже тільки десять днів. Команда морської піхоти ще не проголосила своєї відпустки. Вояки в повітряних силах матимуть відпустку подібну до вояків при армії.

МОСКОВСЬКИЙ СКАЗ НА УКРАЇНІ

Шість чисел газети „Радянська Україна" (з ч. 228 28 вересня до ч. 233 з 3 жовтня) приносять десять передових і директивних статтей, провідним змістом яких є боротьба з українським націоналізмом і викривленням, на тому тлі, ідеологічної роботи. Ось деякі назви цих статтей: „Животворче почуття радянської національної гордости" дві статті-огляди з дев'ятого „пленуму правління спілки радянських художників України", в яких тільки й говориться про викриття націоналістичних збочень в образотворчому мистецтві в Україні; „Дніпропетровський міський комітет партії занедбав ідеологічну роботу серед інтеліґенції", „Новий навчальний рік в сітці партійної освіти", „За високу ідейність художньої самодіяльности" і інші.

В ч. 230 „Рад. Укр." з 29 вересня ц. р. поміщена довга стаття під назвою „Американські імперіялісти-організатори інтервенції на Україні у 1918-20 роках". Статті передують такі дописки: „На допомогу пропагандистові" і „Днями розпочинається новий навчальний рік в сітці партійної освіти. У багатьох гуртках по вивченню „Короткого курсу історії ВКП(б)" заняття почнуться з теми „Партія большевиків у період іноземної воєнної інтервенції і громадянської війни". Друкована нижче стаття містить матеріяли, які доцільно використати при вивченні цієї теми".

„Сітка" партійної освіти охоплює собою тисячі комуністів, комсомольців, „безпартійних большевиків", а ще більше під моральним терором загнаних в цю „сітку" молодих і старших людей, більших і менших функціонарів совєтської системи. І цим соткам тисяч і мільйонам, відповідно до цієї директивної статті, вбиватимуть в голову, що: „Руками інших інтервентів ЗДА намагалися відторгнути від радянської Росії Україну". А тому, що це гола брехня, бо якраз участь і вплив ЗДА в подіях 1917-20 років в Україні і в російській імперії цілковито були скеровані на збереження й реставрацію російської імперії і проти державної самостійности України, то цитована директивна стаття дає таке роз'яснення: „Англо-американські імперіялісти на лозунг відновлення „єдиної неподільної" Росії дивилися, як на тактичний маневр. Під цим лозунгом можна було згуртувати певну частину реакційних сил. Ось чому, готуючись до розчленування Росії, вони тимчасово підтримували цей лозунг".

Москва від століть український національно-визвольний рух плямує як чужинецьку, на гроші змайстровані, „інтриґу". З новітньої історії українська проблема була „австрійською інтриґою", потім німецькою, польською, ще недавно на сторінках совєтської преси іншої назви на означення українського національно-визвольного руху, як „немецко-украинские националисти", не було. Нині вся система партійної освіти перші лекції починає тезою, „українські буржуазні націоналісти... агенти американського імперіялізму". Теза, яка логічно веде до висновку, і він своєчасно буде зроблений, що В. Сосюра і йому подібні є „аґентами американської розвідки", теза, за якою „любити Україну", це бути „американським аґентом".

Поруч з цією генеральною лінією наступу на політичну свідомість і ідеологію української людини, що тією чи іншою мірою є в складі московського совєтського апарату окупації — партія, адміністрація, література, наука, мистецтво, освіта і т. п., відбувається, до дивовижних і потворних форм доведений масовий наступ на ідеологію і психіку масової української людини — колгоспника передусім. В Україні йде масовий наступ на знищення української пісні. Кілька постанов і директив комуністичної партії, кільканадцять директивних статтей у совєтській пресі, мобілізація всього партійного апарату і... останніми роками на Україні створено десятки гуртків мистецької самодіяльности — співів, театру. На одній Полтавщині (якраз область найбільшого поширення і найміцнішого закорінення української національної пісні) створено 4500 самодіяльних гуртків, в яких беруть участь 75 тисяч людей, з того 55 тисяч співаків, танцюристів і декляматорів. В статті „Важлива ділянка ідеологічної роботи" (підкреслення наше — М.) повідомляється, як в Полтаві відбувся концерт гуртків цієї „самодіяльности". Стаття про це пише так:

„Хор розмістився на широкому пагорбку, а слухачі зайняли всю територію величезного парку, прилеглі вулиці, сквери. Кращого місця для такого концерту годі шукати: в хорі налічувалось 5500 співаків, авдиторія складалась з 50 тисяч чоловік! Авдиторія й хор злилися воєдино, коли залунала пісня про великого вождя, батька народнього.

У той момент, коли хор заспівав улюблену пісню нашого народу „На вахті миру", в небесну блакить знялися сотні голубів. Два з них спустилися й сіли на раму портрета великого прапороносця миру й проґресу Й. В. Сталіна".

„Важливість ділянки ідеологічної роботи" виступає з таких рядків автора статті:

„Люблять пісню на Полтавщині. Зараз не можна знайти села, де б не лунала народня й сучасна радянська пісня. З любов'ю виконуються пісні братніх народів, велике поширення мають російські пісні" (підкреслення наше — ред.). Отже зараз йде змагання Москви відібрати від українського народу його народню пісню і замінити її московською. Для цієї мети й організовано лише в самій Полтавщині 4500 „колективів самодіяльности" з 75 тисячами співаків, танцюристів і артистів аматорської сцени, які за перше півріччя цього року дало до 13 тисяч концертів і вистав в полтавських селах.

В Києві на демонстрацію „досягнень" по засвоєнню українським селом московської пісні зібрано було 100 тисяч людей.

В пляні ідеологічної „перебівки" українського народу і ліквідації „буржуазного націоналізму" йде масовий наступ на одну з найважніших твердинь українського духа — українську пісню. Колись Тарас Шевченко про нашу пісню сказав: „Наша пісня, наша дума не вмре, не загине", геніяльно розуміючи ество речі, що нація живе доти, доки живе її пісня. Зі смертю національної пісні перестає існувати й нація. І саме Москва змагає вбити українську пісню.

З одного боку в репертуар „самодіяльних колективів", яких по цілій Україні організовано десятки тисяч, вводиться московська пісня, а з другого боку „небо голубе і вітер України" в українській народній пісні є „націоналістичною контрреволюцією". Досить собі пригадати найбільше поширені українські пісні, щоб зрозуміти, що за цим критерієм „конрреволюційности" немає ні одної української народньої пісні, яка не підлягала б забороні.

З кожного майже рядка українською мовою писаних московських газет в Україні виступає природа оскаженілого московського шалу по знищенню української культури, українського духа, психоморального тероризування народу за його національний характер. Українська мова цих газет є каліченою ніби то говіркою московської мови, граматика її московська, київський гідромеліоративний інститут (як і інші інститути) в ч. 230 „Радянської України" від вступаючих на іспитах вимагає знання лише російської мови і літератури, української вже немає й її в вищій школі в столиці України не вимагають, російська мова введена на цілій Україні вже від першого року навчання дитини в школі (ч. 232 „Рад. Укр." з 2 жовтня, замітка „Забезпечити школярів підручниками").

В Україні відбувається страхітливий московський сказ по нищенню всього, що є українське.

Одночасно Москва веде за межами України — в сателітних державах, в іншонаціональних республіках СССР і в західному світі — свою чорну розкладову і гнобительську роботу по винищенню цих народів іменем України. В Болгарії, Румунії, Польщі, Угорщині, Чехії, Словаччині вся політична робота Москвою провадиться іменем і на взірцях України. Кінофільми в різноманітних варіяціях подають „Квітучу Україну", колективізація відбувається за взірцями України, всілякі делегації з цих країн привозяться передусім в Україну, інструкторів соціялістичного „соревнования" і стахановщина в Прагу, Варшаву, Будапешт, Софію і т. п. привозяться з „України" як „українців", взірці „національної культури" по країнах розвозять Тичини в „вишиваних українських сорочках" і т. п. „Українські" театри гастролюють в прибалтійських краях, в столицях новопоневолених народів, несучи їм „українську культуру".

Страшний терор і знищення Москвою поневолених народів в спосіб такої перфідії Москва намагається асоціювати у цих народів не з Москвою, а з іменем України, з іменем українського народу: болгарського чи румунського письменника „національно" „просвіщає й учить" українець Тичина, чеського металюрґійного робітника „вчить" стахановщині українець-металург з Донбасу чи Криворіжжя.

Чи не є відгомоном цієї московської провокації супроти України те, що один з послів англійського парляменту зовсім недавно заявив у парляменті, що він не є певен, що Україна є антикомуністична.

Один з національних інтеліґентів одного з народів Азії з приводу українців, виселених з України в середню Азію, висловив такого роду думку: „Я розумію страшну трагедію вашого народу, так як і свого, але ще трагічніше для українців у середній Азії є те, що вони в час остаточної розправи з ворогом, яка прийде неминуче (це було сказано в 1938 році), є те, що вони можуть впасти першими жертвами розправи. Бо ми з вами розуміємо всю механіку Москви, але перед очима мого народу і кожної його людини стоїть образ того, як наші люди були знищені, а на їх місце поселені привезені Москвою українці. Так само, як багато наших людей завезено з рідної землі в Україну на місце знищених українських людей".

Правда, в СССР між поневоленими народами дедалі росте і міцніє взаєморозуміння і спільне розуміння джерела спільного нещастя — Москви. Але перед нашими очима ще й нині стоять образи чекістських і каральних загонів в Україні в 1917-20 роках, складених з лотишів, мадярів, китайців, башкирів, що, проводжувані московськими комісарами, нещадно нищили Україну. Нині цю ролю супроти інших поневолених народів московська політика змагає накинути Україні й українцям — супроти азійських, кавказьких народів, супроти народів недавно поневолених. У Празі на металурґійному заводі навчає стахановській праці ...енко з Горлівки, Донбас, а післав його туди секретар партійного комітету цього горлівського заводу Колупаєв. Московський колупаєв змірює до того, аби зненависть празького робітника звернулась не на нього, колупаєва, а на ...енка, не на руку, що арапника тримає, а на самого арапника.

Знищити дух і душу українського народу в Україні змагає Москва, а ім'я України й українця зробити зненавидженим в цілому світі, а передусім серед інших поневолених Москвою народів, щоб в той спосіб саме ім'я України пустити в небуття з печаттю прокляття.

Так можна окреслити те, що нині відбувається в Україні. М. М.

„Українська Думка", Лондон

ЗБЕРІГАЙМО ПАМ'ЯТКИ НАШОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ

Започаткована збройна боротьба за побудову Української Самостійної Соборної Держави в 1917-20 рр., не переривається і по сьогоднішній день. На зміну Збройним Силам українського народу часів Визвольних Змагань, прийшли нові сили та нові форми боротьби.

В часі другої Світової Війни, збройну боротьбу проти окупантів перебрала на себе Українська Повстанська Армія, що продовжує її досі. Та не тільки збройна боротьба проходить на українських землях. Вона є тільки одним із засобів повної боротьби на різних відтинках цілого суспільного життя. Сьогодні боротьба стала такою многогранною, як многогранним є наступ ворога.

Багато документів тої геройської боротьби зійшло в могилу разом із жертвами ненаситного московського молоха, якому на ім'я СССР, багато живих свідків опинилося по цей бік залізної занавіси в наслідок воєнних дій, багато зберігається в пам'яти народу, а також багато писаних документів, безпосередньо з терену боротьби, дістається до нас, хоч все те не дає повного образу того, що діється тепер на Україні. Але всі ті документи не доступні в достатній мірі, не тільки зовнішньому світові, який стоїть тепер перед безпосередньою загрозою Москви, але також широкому українському загалові.

З метою познайомлення як зовнішнього світу, так і українського загалу тут, на еміґрації з матеріялами, що прийшли з Рідних Земель, повстало у Филаделфії Видавництво „Пролог", що поставило собі за завдання перевидання всіх тих матеріялів на чужих і українській мовах.

Ми свідомі того, що завдання це не легке до виконання, але віримо, що український загал не буде байдужий до тих справ, що є на потребу дня і спільними зусиллями допоможе нам здійснити наші задуми. А вони не повинні бути байдужі нікому, якщо возьмемо до уваги те, що недалекий той час, коли знову світ може стати ареною воєнних дій і Україна мусить знайти належне місце в тій воєнній розгрі, якщо мають намарно не пропасти ті жертви, що їх складає український нарід на вівтарі боротьби. Це може бути рішальний і остаточний бій, який знову може заважити на долі України на десятки, а може й сотки літ. Той бій ми мусимо виграти ще перед тим, заки пічнуть розриватися гарматні стрільна та здобути прихильну опінію вільного світу для нашої визвольної боротьби.

Першою нашою спробою є видання альбому дереворитів, що появилися в підпіллі в Україні п. н. **„Графіка в бункрах УПА"**.

Дереворити ці виконали: визначний український графік Ніл Хасевич (Бей Зот), що від 1913р. перебуває в Українській Повстанській Армії та його учні, яких він школить до цієї роботи в підпіллі. В альбомі будуть поміщені статті та пояснення в українській та англійській мовах і оригінальний лист Ніла Хасевича до Головної Команди УПА, в якому він пояснює свої проєкти відзначень і медалів УПА та подає вказівки, як їх виконати в підпільних умовинах. Оригінальні відбитки деревортів та проєкти відзначень і медалів, як також копію листа Ніла Хасевича принесли бійці УПА в 1950 р. Вони охоплюють частину підпільної творчости Ніла Хасевича від 1947-1950 рр.

Деяка кількість примірників альбому буде оправлена в шкіру й надрукована на кращому папері. Ближчі подробиці в запрошеннях до передплати, що незабаром появляться в пресі. Ввесь дохід з видавництва призначений на перевидання інших краєвих матеріялів та їх переклади на англійську мову.

Ціна альбому в передплаті 4.50 дол.

Беручи до уваги потребу появи такого альбому для зазнайомлення українського і чужинного світу з підпільною мистецькою творчістю українських мистців на Рідних Землях, звертаємося до всієї української громади закордоном з проханням піти назустріч нашим задумам та своїми скромними пожертвами на Фонд Видавництва, а також безпосередніми замовленнями альбому — допомогти нам довершити це діло.

Хай наша скромна матеріяльна допомога буде цеглиною вкладу в цю боротьбу, яку несе на своїх скривавлених плечах ввесь український нарід. До цього зобовязують нас в першу чергу ті, що не зважаючи на найлютіші умовини, не складають зброї, хоч приходиться їм платити за це ціною власного життя, ціною власної крови, а це є найбільша ціна, яку може заплатити людина.

Передплати слати на адресу: **„Prolog", 1022 N. Lawrence St., Philadelphia, Pa.**

За Видавництво:
Дмитро Баглай,
проф. Петро Мегик,
проф. Лев Шанковський.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Славна „Біблія Острозька"**, що її видав князь Констянтин Острозький 1581 року в своїй друкарні, зберігається в Еспанській Національній Бібліотеці в Мадриді. Це перша українська біблія — основа інших слов'янських перекладів Біблії, та найвидатніша пам'ятка початків друкарської справи на Україні.

● **„Запорожець за Дунаєм" українська опера С. Гулака-Артемовського** буде трансльована канадійською радіостанцією Сі-Бі-Сі у середу 21 листопада о 10 год. вечора центрального стандартного часу (Ц. С. Т.) для відзначення 60 роковин української еміґрації в Канаді. — („У. Г").

● **Українці на міжнародньому концерті в Австралії** взяли діяльну участь. Українська пісня і танці мали великий успіх. Пісні передавалися через радіовисильню.

ЛІТЕРАТУРНА ХРОНІКА

Літературний Вечір, присвячений творчості В. Сосюри.

У п'ятницю, 9 листопада ц. р. в Літературно - Мистецькому Клюбі (Ню Йорк) відбувся літературний вечір, присвячений Володимирові Сосюрі. З доповіддю про творчість В. Сосюри виступив проф. Петро Голубенко. Він подав короткі біографічні відомості про поета, схарактеризував ті умови, в яких розвивалася творчість Сосюри і основну увагу звернув на трагедію поета в совєтських умовах, на роздвоєність його душі. „Два Володимири змагалися в Сосюри" — слушно зауважив доповідач. Найвиразніше це роздвоєння своєї душі показав поет у поезії „Серце", що була вміщена в збірці „Серце", яка зразу ж після виходу з друку, була заборонена і вилучена з усіх бібліотек і з продажу. Чим же закінчилася ця внутрішня боротьба, це роздвоєння? Хто ж переміг? І на це питання доповідач дав вичерпну і переконливу відповідь, обґрунтувавши її численними прикладами з творчости Сосюри. Найяскравіший вияв гарячої і щирої любови Сосюри до України є його славетна поезія „Любіть Україну", що як відгомін Шевченкового „Заповіту" і Шевченкових закликів („Свою Україну любіть!...") залунала на всю Україну і на ввесь світ. Переміг у серці Сосюри український патріот.

Мистецька рецитація уривків із забороненої большевиками поеми Сосюри „Мазепа" в артистичному виконанні п. реж. Й. Гірняка і п. реж. О. Добровольської була підтвердженням висновків доповідача. У Сосюри образ Мазепи — це героїчний образ палкого патріота України, який болів душею, бачачи український народ в московському і польському ярмі. Мазепа за мету свого життя ставить рішучу збройну боротьбу за визволення України з-під московсько-польської неволі. Далі реж. Й. Гірняк прочитав поезію В. Сосюри „Любіть Україну!"

На закінчення літературного вечора п. Іван Керницький прочитав свою дуже дотепну і цікаву гумореску „Сосюра в ЦК".

Вечір пройшов із великим успіхом.

● **Еспанська мова в бюрах.** Щоб порозумітися з порторіканцями, які приїздять до Ню Йорку, посадник радить настановити в міських бюрах урядовців із знанням еспанської мови.

НАШ КУЛЬТУРНИЙ РЕФЕРЕНДУМ

Проголошуємо дальшу листу тих, які своїм замовленням на новий суспільний тижневик літератури, мистецтва і культури, що має появлятися як недільне видання „Свободи" від початку наступного року, виявили своє бажання піддержати наш суспільний культурний проґрес.

ЛИСТА ч. 18

Балько Теодор
Баран Іван
Бельців Михайло
Бобяк Роман
Бойко Василь
Букосмська Ірина
Ватаманюк Юрко
Ващишин Павло
Вишницький Павло
Гаврилюк Михайло, інж.
Гасюк Дарія
Глат Олеся
Гомотюк Є.
Гординська О.
Гординський Володимир
Горинь Осип
Гузіль Франко
Ґамота О.
Давидович Теодор
Демкович Г.
Деркач Іван
Дідик Володимир
Дмитришин Осип
Домбчевський І., д-р
Дражевська Любов
Ємець Яків
Жовніренко Яків
Залуга Петро
Зелений Богдан
Зинюк Остап
Іванонко Василь
Квасницький Сергій
Клопак Назар
Ключко Андрій
Коваль Олександер
Ковалевський Михайло
Ковалик Роман
Комаринський Іван
Кузь Косма
Ляшенко Микола
Левицький Василь
Лешко Дмитро
Лисий Михайло
Маслівець Григорій
Матулко Ілія
Мельник Степан
Міцовська Ірина
Мушанич Степан
Нагорняк Олександер
Намака Лука
Новак Микола
Новацький Степан
Олійників Генрієтта
Оленчук Олекса
Орищук Микола
Павлович Володимир
Паниківський Іван
Перцович І.
Петрович Сергій
Рожанковський Теодор
Романенко Антін
Романків Григорій
Савка Ярема
Салюк Ірина
Семенина Володимир
Сильвеструк С.
Служинський Володимир
Проф. Смаль-Стоцький Роман
Смішкевич Омелян, інж.
Собенко Микола
Ставичний Михайло
Стефанюк Іван
Стожик Л.
Сточанський Іван
Струць Олена
Такой Теодор
Титла Богдан
Турко Пилип
о. Турянський Петро
Харамбура Андрій
Харчук Степан
Хлопецький Іван
Хрін Іван
Цибрівський Ілько
Шашаровський Володимир
Шут Сергій
Яворський Михайло
Ярема Осип
Яремчук Михайло

• РОЗШУКИ •

Пошукую братів **Андрія і Гриня МИЧАК**, які працювали в Німеччині в 1943 р. Вістку прошу подати до:
ANASTAZIA ZUBAN
Queenstown, Md.

Андрій Федорук пошукує свою сестру **АТАМАНЮК НАСТЮ** з дому Федорук. Хто знає про неї, або вона сама, прошу голоситись до: **Ihor Moros, 2533 E. 31 St., Lorain, Ohio**

Вступайте в члени У. Н. Союзу

НОВИЙ ТИЖНЕВИК ЛІТЕРАТУРИ, МИСТЕЦТВА І КУЛЬТУРИ

має появитись як окреме недільне видання „Свободи" від початку 1952-го року.

Негайною висилкою замовлення приспішіть появу цього тижневика.

В тій цілі виповніть подане внизу зголошення, витніть його та перешліть на адресу „Свободи":

SVOBODA, P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

ЗАМОВЛЕННЯ

Прохаю зарахувати мене до передплатників тижневика літератури, мистецтва і культури. Передплату на тижневик зобов'язуюся вислати негайно, як він почне появлятися.

(Виповніть по-англійськи!)

Ім'я і прізвище ______________________

Адреса: ______________________
(№ & Street) (City) (State)

____

______________ ______________________
(Date) (Signature)

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

ТОСКАНІНІ ДИРИҐУЄ

Початок сезону симфонічних концертів НБС — Нейшенел Бродкестін Компані — у Ню Йорку, був музичною подією для цілої країни — навіть для всього музичного світу. Бо приніс він поворот на подіюм найстаршої, найбільш яскравої постаті диригента нашої доби — приніс побачення з **Артуром Тосканіні**. Побачення для гостей НБС, яких — як і нас — запрошено до Карнеґі Гол, де тепер будуть відбуватися симфонічні концерти НБС (досі вони відбувалися у власному стідіо НБС Н-8). Та, врешті, побачення для **мільйонів**, які чекали на появу Тосканіні на екрані їхніх телевізійних апаратів.

Останні слова заповідача були заглушені оплесками, що бурею знялися з появою 84-літнього диригента на естраді. На його, характеристичному своїми рисами, обличчі — тінь пережитого. Пережитого саме в останніх місяцях. Але наші пресові колеги, що бачили Тосканіні на його останньому концерті минулого сезону, вдоволені його виглядом.

На програмі першого концерту була увертюра до „Евріянте" Вебера (мабуть з уваги на 165-ліття з дня народження композитора) та Перша Симфонія Брамса. Той, хто часто чув Тосканіні, мусів звернути увагу на не звичайну рівновагу, спокій та клясичну пропорційність у відчуванні й відтворенні тепер.

Вже відбувся й другий концерт Тосканіні, в суботу, 10 ц. м. з Прокофієвим, Рафом та Бетовеном у програмі. Лишаються ще 10 концертів, що їх у цьому сезоні диригуватиме Тосканіні.

На ці концерти білетів не продають. Бути на них можна тільки на запрошення НБС. Наші Читачі можуть старатися про таке запрошення. Як ми довідалися в Пресовому Департаменті НБС, кожний зацікавлений може написати до НБС, Квест Рілєйшенс Департмент, 30 Рокефелер Пляца, Ню Йорк 20, Н. Й. та просити про таке запрошення. Поза запрошеннями для преси й інших, лишається кожного разу деяка кількість запрошень, які розсилають тим, що листовно звертаються за ними. Очевидно — до НБС пишуть десятки тисяч — але все ж кожний має шансу отримати запрошення та бути на одному з цих 10 концертів Артуро Тосканіні.

Радимо скористати з цієї нагоди.

Ф. С.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЬЮ БРОНСВІК, Н. Дж.
Ню Бронсвик і околиця включаються в організаційну сітку УККА

Після довгої підготовки, створилась на товариських сходинах у домі п. п. Н. й С. Микитків, д. 7. серпня ц. р., Ініціятивна Комісія для організування Відділу УККА на тутешньому терені. До ініціятивної Комісії увійшли п. п.: Каленик Лесюк, один з передовіших тут. американських українських громадян, Михайло Кметь і В. Ратич.

Згідно з інструкціями Централі, дня 6. жовтня 1951 р. відбулись Установчі Збори Відділу, з участю 63 приявних громадян та Делеґата УККА, п. Миколи Гаврилко. Зборам проводив, у заступстві голови Ініціятивної Комісії, п. К. Лесюка, п. Степан Дембицький, секретарював Василь Ратич.

У довгому докладі в англійській мові дав Делеґат приявним живу картину важкої 10-літньої праці та високих досягнень УККА, не зважаючи на незвичайно неприятливі умовини на внутрішньому й зовнішньому відтинку. Зібрані довідались теж про пляни його дальшої діяльности на добро американсько-української спільноти та нашого народу на його рідних землях. Наприкінці підкреслив доповідач конечну потребу моральної та матеріяльної піддержки для УККА — у виді масових складок Нац. Датку.

З великою увагою вислухали приявні висновки представника Централі, що їх передав на українській мові предсідник Зборів, п. Ст. Дембицький, та взяли дуже живу й ділову участь у дальшому ході нарад.

Після ознайомлення з постановами Організаційного Правильника для Відділів УККА — учасники зборів зголосили поголовно своє членство у новоствореному Відділі та, майже одноголосно, затвердили усіх кандидатів до Управи й Контрольної Комісії Відділу, запропонованих Комісією-Маткою, якої управненнями наділено склад Ініціятивної Комісії на знак великого довір'я і признання для неї.

До Управи увійшли п. п.: К. Лесюк — як голова, Омелян Цісик і Антін Забудько — як (1. і 2.) містоголови, Василь Ратич — секретар, Богдан Котис — скарбник та Мих. Кметь, Дмитро Демедюк, Марія Дибайло й Ів. Стебельський — члени.

До Контрольної Комісії вибрані п. п.:. Степан Дембицький, Григорій Петриченко та Володимир Гронь.

З черги перебрав провід Зборів I. містоголова, п. Ом. Цісик.

Збори дали вислів своєму гарячому бажанню, щоб УККА став об'єднуючим осередком усього організованого американсько-українського життя та, при цьому, активно засвідчили розуміння потреби створення сильної фінансової бази для праці цієї єдиної репрезентації нашої спільноти на вільній американській землі, складаючи національний даток у сумі $164.

На внесення секретаря зборів — доручено нововибраній Управі опрацювати в найкоротшому часі плян своєї діяльности на адміністраційний рік та предложити його Ширшим Сходинам Відділу для одобрення. Вже в найближчому місяці доведеться органам Відділу та всім його членам виявити першу пробу своїх сил — належною підготовою до відзначення Роковин Листопадового Зриву.

Таким способом Установчі Збори Відділу УККА для Нью Бронсвіку й околиці вже об'єднали до великого діла всі існуючі досі організації та всю свідому американсько-українську громаду Нью Бронсвіку й околиці без огляду на всі різниці, що постали силою історичних обставин, або накинуті ворожою рукою, об'єднали до спільної праці і наше жіноцтво й усю нашу активну молодь, що, вкупі, є заповіддю нової сторінки в українському громадському житті цієї частини нашої країни.

Учасник

● **Норвежський премієр Ейнар** Ґерґардсен несподівано пішов у відставку, рекомендуючи на свого наступника Оскара Торпа, голову парляментарної репрезентації урядової лейбуристської партії. Ґерґардсен заявив, що його резиґнація не має нічого спільного з політикою.

● **Запрошення провести вакації** в під-совєтській Румунії дістав голова братства залізничих кондукторів В. Паркер Кеннеді. Він відмовився туди їхати в переконанні, що це небезпечно.

ЗГОРІЛО ВАНТАЖНЕ АВТО В ТУНЕЛІ ПІД РІКОЮ

Ню Йорк. — У тунелі під р. Гудсоном з Ню Йорку до Джерзі Сити загорілося вантажне авто, наповнене 2,000 порожніх пуделок з оцту. Вогонь тривав понад три години, наповнюючи димом увесь тунель і стримуючи рух між двома стейтами. Це вже друга пожежа в тунелі від часу його побудови.

Дня 1. листопада 1951 упокоїлася в Бозі, після короткої, але важкої недуги, наша найдорожча Матуся і Доня

СТАНИСЛАВА ДОРУНДЯК-ВОРКУН,

на 61-ім році життя.

Похорон відбувся 3. листопада 1951 з дому жалоби до церкви св. Константина, а опісля на кладовище св. Марії в Міннеаполіс, Мінн.

Покійна дружина замученого большевиками адвоката, походила з містечка Борщів в Галичині. Після довгих років скитальщини прибула до Міннеаполіс в листопаді 1950 р. Залишила горем прибиту старесньку матір, доню і зятя. — Вічна їй Память!

ДОНЯ, МАТИ і ЗЯТЬ.

Дня 6. листопада 1951 року помер від випадку в 30. році життя

БОГДАН ВАВРИШИН,

член Бр. св. Стефана, від. 221 У. Н. Союзу в Шікаґо, Ілл.

Покійний був родом зі села Милятичі, повіт Львів, Україна. Полишив у великому смутку жену Марію, дві дочки Арету і Роксоляну, сина Аскольда, батька Володимира і матір Леонтину.

Похорон відбувся 10. листопада за укр. греко-катол. церкви св. Николая, при участи родини, членів від. 221, і приятелів, на укр. цвинтар св. Николая. — Покійний два роки тому приїхав зі скитальщини. — В. Й. П.!

Т. Шпікула, секр.

В неділю, дня 7. жовтня 1951 р. невблагана доля несподівано забрала від нас нашу над усе нам дорогу Маму

ІВАННУ БОРОДАЙКЕВИЧЕВУ,

з дому **МАРМОРОВИЧ**, народжену 24. листопада 1882 р. в Фалиші в Західній Україні, вдову по катихеті ґімназійнім в Станиславові.

Похорон відбувся в Скенектеді дня 10. жовтня ц. р. після Служби Божої на італійський цвинтар.

Цим шляхом висловлюємо нашу сердечну вдяку Всч. о. Ліщинському, парохові Амстердаму, за супровід Покійної на місце спочинку, як рівнож Вп. П-ву Городиським і Єхам за їх готовість з якою поспішили нам з допомогою і за квіти зложені у стіп нашої Мами. Дякуємо за участь впохороні П-ву Біласам, Ґерулякам, п-і Чемберлен, а пп. Банецький і Турянський зокрема за чудові квіти. Також дякуємо Вп. д-р Олексишинові, д-р Понецькому, проф. Ґеруляковi, проф. Біласові і мр. Городиському за несення домовини.

Вп. П-ву Левам з Ню Йорку дякуємо за прихильність і уважливість виявлену нашій Мамі після приїзду до Америки, а тепер за відправлення заупокійної Служби Божої і за готовість влекшити нам нашу долю. Сердечно дякуємо всім, хто прислав нам слово зрозуміння в цім важкім нещастю, що стрінуло нас на чужині в два місяці після прибуття до Америки.

Спи наша ніким незаступима Мамо, коли така вже воля Божа. Може по терпіннях цього життя хоч у вічности знайдеш відпочинок!

Прибиті нічим незамінимою Великою Втратою

Донька і Зять.

ТАРЗАН, ч. 2720. Модерне пос лання

„Цей тунель викопаний людськими руками!" — сказав Д'Арнот. — Скільки тому сторіч, як його побудовано? Для якої цілі і для кого?"

„Ради Будди!" — гукнув Хірам. — „Цей спосіб писання походить з часу 5,000 років до Різдва Христового!"

„Прийдіть сюди, пане лейтенанте Д'Арнот!" — заклікав нервово Ларсон. — „Гляньте тут на письмо. Це ж по-англійськи!"